

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 633. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14val-shoot-idm140708758800896/facsimile.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Efterskrift

1. Indledning

Da Holger Drachmann, næsten på sin 44 års fødselsdag, i oktober 1890 udsendte romanen *Forskrevet* –, befandt han sig ved en skillevej.

Det var sandt at sige ikke første gang i hans liv, hvor både vaklen, tvetydighed og larmende om- og udsving var hyppige. For den unge mand havde spørgsmålet været, om han skulle være maler eller skribent. Han uddannede sig til det første, men så fik skriveriet overtaget. Også dér var der flere veje, som dog nok kunne befares vekselvis: den lyriske med verskunsten og den prosaiske med skildring og fortælling, især journalistisk. Begge bragte ham ind i Georg Brandes' kreds, hvor han straks fra 1871 var den allerroddeste, fx med digtet »Engelske Socialister« i debutbogen *Digte* (1872), der var tilegnet Brandes. Som lyriker og novellist, især med erotiske sujetter, holdt han til blandt gennembruddets mænd. Her fejredes han som tidens største lyriker og som en usædvanlig fortællerbegavelse, som det bl.a. var demonstreret i memoire-romanen *En Overkomplet* (1876). Dog var og blev han en inspirationens og improvisationens mand. Hans private levned blev noget omtumlet, og de patriotiske og folkelige islæt i hans forfatterskab gjorde den selvhævdende digter mindre opportun for det litterære venstre. Til et kraftigt brud – efter flere reparerede – kom det i 1883.

Hermed er vi inde i Drachmanns »borgerlige« periode, hvor han som ægte mand og familiefar besang de hjemlige dyder og gerne, på anfordring, de fædrelandske på højrepartiets program. For Brandes-partiet var han nu *un-person*. Fra 1880'erne stammer også hans kunstner- og dannelsesroman *Med den brede Pensel* (1887), et forsøg på Goethe-modenhed, medens mere romantiske og til dels folkløreprægede strenge anslås i andre værker, her-

under hans ivrige forsøg i den dramatiske genre, som var ny for ham. Han ville arrivere på Det Kgl. Teater, og han gjorde det (succes'en *Der var en Gang* –, 1887), men ikke uden trakasserier, der i 1889 fik ham til at eksplodere imod teaterchefen, kammerherre Fallesen. Samtidig var hans privatliv igen ved at gå i skred: digteren var blevet grebet af stor kærlighed til syngepigen Amanda Nilsson, »Edith«. Hans ægteskab gik itu, omend den definitive adskillelse først kom nogen tid efter hans store bekendelsesroman *Forskrevet* – (herefter *Forskr.*). Med den havde han brændt sine skibe endnu en gang; nu var han visselig ikke længere borgerskabets digter. Og det genoptagne vekselvise boheme- og morakkerliv – både Ulf og Gerhards i romanen – tog hårdt på ham.

Han havde endnu en lille snes år tilbage i livet, hvor han navnlig i 1890'erne fremviste bemærkelsesværdige resultater i poetisk drama og romantisk-ironisk fortælling. Men den bog, der skulle krone forfatterskabet: *Den hellige Ild* (1899), er en ruin, planløs, med nogle meget skønne prosastykker og sange. Holger Drachmann døde i januar 1908 som 61-årig, slidt op.

★

Hans store roman fra 1890, der godt kan læses uden biografiske og andre kommentarer, får alligevel her nogle ord med på vejen. Efterskriften behandler først og fremmest romanen selv: dens indhold og form, dens elementer, dens fortekster og lidt af dens kontekster. Efter denne forholdsvis udførlige karakteristik vender vi tilbage til de litteraturhistoriske standardemner: om værkets tilblivelse og dets modtagelse, samt dets senere skæbne i kritik og forskning.

Tilblivelse er også tilretning, herunder udeladelser; Drachmann skred mere eller mindre nødtvunget til et par sådanne, idet han dog med ophavsangivelse trykte de bortklippede tekster i samtidige tidsskrifter; vi har dem med som Tillæg i denne udgave.

Endelig bringes et antal punktcommentarer, dels til almindelig ord- og real-oplysning, dels til præcisering af forhold, der er mere generelt og summarisk omtalt i Efterskriftens værkanalyse.